

Laaned meenutasid lahinguvälju suure sõja lõpus – kümnete hektarite viisi oli näha vaid murtud tüvesid.

ANDER ILP

Ega looduse vastu saa

Tänavune juuli oli puhkajale paras, metsa-, elektri- ja põllumehele lausa jube

Heinakuu esimestel päevadel ei osanud ette kujutadaagi, milliseks kujuneb tema teine pool. Ilm oli päikeseline, kohati isegi põuane.

Kuigi juba 2. kuupäeval algasid rahhood Haanjas, näitas ilmataat oma tõelist vägevust alates 16. juuli varahommikust. Ägedate äikesetormidega käisid kaasa kõikvõimalikud ohtlikud ilmanähtused: pikne, rahe, tormiilid, rasked vihmahood, isegi viimaste aastate tugevaimad trombid-tornaadod. Tõraveres sadas sel päeval mõne tunniga maha 59 mm, üle poole kuunormist.

Laaned meenutasid lahinguvälju suure sõja lõpus – kümnete hektarite viisi oli näha vaid murtud tüvesid. Kui kurikuulsas 1967. aasta augustitormis sai räsida põhiliselt Loode-Eesti, siis nüüd langes ilma ohvriks Eesti kirdenurk.

Teine erinevus: toonase sajandi tormi põhjustas erakordselt tugevaks paisunud tsüklon, mis Läänemerel orkaani jõu saavutas, tänavune looduskatastroof oli põhjustatud just suurest temperatuurikontrastist Eesti kohal.

Äikesepilvede alused iilid ja keerised tekitasid riigi majandusele suurt kahju. 1967. aasta orkaani järel kirjutas akadeemik **Erast Parmas**, et torm näitas ära nõrgad kohad meie puistutes. Tänavused juulitormid osutasid, kui haavatav on riigi elektrijaotusvõrk.

Kui meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis võeti värsked ilmandmed kokku, selgus, et vähemalt viimasel poolsajandil pole Eestis olnud kuumemat juulit.

Territooriumi keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati väga kõrge 20,5°, mis ületab normi tervelt 4,1° võrra. Kuigi

vihma sadas kohati ja hooti, oli Eesti keskmine sajuhulk samuti tavalisest suurem (92 mm). Rohkem oli vihma Tartus ja Viljandis (132–134 mm), õige napilt aga Võrus (33 mm).

Kuu keskel oli muld 15 cm sügavusel soojenenud juba 25 kraadini. Põlvamaal olid kartulitaimed kuumašokis, täpselt nagu samasugusel kuumal suvel sada aastat tagasi, kui tollase Postimehe andmeil olid mugulad triibulised, tuimuna suured ning viha maiguga.

Kuumus avaldas rammestavat mõju kõigile: klaasistunud vaatega linnakodanikud tükkisid jääma autode ette, linna äärel seisis pärani noka ja sorakil tiibadega toonekurg (kellest noil päevil küll titetoojat polnud). Vaid Tartus Vanemuise tänaval vudis ühel õhtul üle tänava siil, suundudes juuksuriäri poole.

Kes viitsisid vaadata keskoisesse taevasse 5. ja 26. juulil, võisid imetleda põhjataevas helkivaid ööpilvi.

Nagu ikka, leidis ka mujal maailmas palju paiku, kus ilm tegi paksu pahandust. Kagu-Aasia sai räsitud taifuunide Yutu, Trami, Utori ja Toraji poolt. Kuu algul sai Strasbourg'i linnas 50 m/s puhunud tormituule murtud puu all surma 11 kontserdikuulajat.

Uputas õige mitmel pool: Indias Orissa osariigis jäi kodutuks ligi miljon elanikku, lähemal Poolas–Tšehhis kaotas elu sadakond inimest. Põhja-Jäämere äärses Tiksis tõusis õhutemperatuur 27 kraadini! Kuumim paik oli Alžeeria, +49°, külmim Argentiina mägedes –23°.

AIN KALLIS